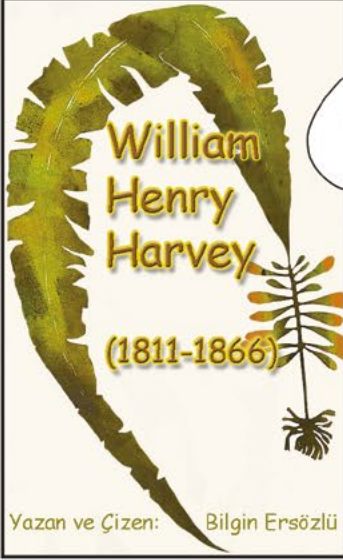

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

William
Henry
Harvey
(1811-1866)

Yazan ve Çizen: Bilgin Ersözlü

1821 yılının sıcak bir yaz günü İrlanda'dayız. Ailenin en küçüğü William ve kardeşleri serinlemek için denize gitmiş. Birlikte yüzüp eğleniyorlar.

Oh, su ne güzel. İyi ki geldik, değil mi William? Aa! O elindeki ne?

Dipten çıkardığım bir deniz kabuğu abla. Bak, üstünde yeşilimsi bir şeyler var...

Durun, ben de bakayım... Ayağıma bir şey dolandı! HİYAAAAA! DENİZ CANAVARI! İMDAAAT! KAÇIIIN!

Ne canavarı, yosundur o. Boşuna korktu William'ın abisi bence.

Eyvah eyvah! Ne olursa olsun, yüzerken böyle paniğe kapılmamak lazım. Umarım kıyıya ulaşana dek fazla su yutmaz.

Abisi sudan çıkınca William onu deniz canavarı diye bir canlı olmadığını konusunda ikna etmek için tekrar dalar.

Hımm! Abimin ayağına dolanıp onu korkutan ya kayanın üstündeki deniz yosunları ya da kumluktaki deniz çayırı olmalı...

Canavar da deniz çayırının içinde saklanan şu küçücük balık olsa gerek!

Ha ha! Azıcık cesaret ve kısacık bir gözlem gerçeği ortaya çıkarmaya yetti.

Bak abi. Kayaya yapışık olan deniz yosunu. Tel tel kökleri olansa deniz çayırı demeti. Öyle korkup çığlık atacak şeyler değil, gördün mü?

Şeyyy... Korkmadım canım! Hem kim çığlık atmış? Siz korkmayın diye sakince seslendim. O yani...

Korkmayana da bak sen! Az önce panikle kıyıya yüzerken 1821 yılı serbest stil sürat rekorunu kırmış olabilir William'ın abisi bence.

Ha ha ha!

Akşam, evde...

Yosun, deniz çayırı ve deniz kabuğunu tuzlu su dolu kavanoza koyduk. Üstüne de bugünün tarihini atalım...

Atalım. Peki deniz kabuğunun üstündeki o yeşil-kahverengi öbekler ne William?

Kışın ağaç diplerinde gördüğümüz yosunları andırıyorlar. Yani bunlar suda yaşayan bir alg türüne ait olabilir.

Alg mi? İlk kez duydum. Aynı okula gidiyoruz ve sen benden üç sınıf küçüksün. Nasıl biliyorsun, nereden öğreniyorsun bunları?

Merak edip okuyorum abla.

Merak ediyor, okuyor, gözlemliyor, örnek topluyor. Üstüne bir de turşu kurar gibi saklıyor. Oldukça iyi bir araştırmacı.

Evet. Tam bir doğa bilimci gibi çalışıyor William.

Böylece kendini bildi bileli çevresinde gördüğü her türlü canlıya, hatta bir ağacın dibindeki ya da bir taşın üzerindeki ufak yosun öbeklerine bile ilgi duyan William'ın ömür boyu sürecek yosun ve alg araştırma serüveni başlar. Yosunlar ve algler üzerine yazılmış ne bulduysa okur, öğrenir. İrlanda'da bilim insanları tarafından o güne dek kayda geçirilmemiş bir alg türü keşfettiğinde henüz 20 yaşındadır. Keşfini dönemin ünlü bitki bilimcilerinden adası William Jackson Hooker'a mektupla bildirir. Postacının bir süre sonra getirdiği zarfın içinde yalnızca nazik bir teşekkür mektubu değil, bir süredir zihnini meşgul eden "Gelecekte hangi işi yapacağım?" sorusunun yanıtı da vardır.

Karşılıklı birkaç yazışmanın sonunda...

Saygıdeğer Adaşım Bay Harvey,

İlk mektubunuzda bana kendinizi "acemi bir araştırmacı" olarak tanıtmıştınız. Açıkçası bitki bilimi dünyasının bu genç araştırmacının becerilerinden yararlanmanısı büyük bir kayıp olur.

Yazmakta olduğun İngiliz Florası kitabı için bölgenizde bulunan alg türlerinin gruplandırılması konusunda bana destek olacağınızı umuyor, yanıtınızı en kısa zamanda bekliyorum.

Dr. William Jackson Hooker

Yaşasın!

Bizim William, bu bilim insanının güvenini kazanmış.

Doğa bilimci gibi çalışmasının karşılığını almaya başlıyor Simitçiğim.

Takip eden birkaç yıl böyle geçer.

Gürül, gürül!

Ha ha! İşte buradasın. Şelalenin arkasında kalan kaygan yosunlarla kaplı bu mağaraya saklanmışsın ama yine de düşüp bir yerimi kırmadan buldum seni yeni alg türü! Peki ne ad vermeli sana?

"Harveyus şelaleyus" adını versin.

"Harveyus yosunabassadakaymeyus" da olabilir o zaman. Ha ha ha!

Yeni türler keşfettikçe ufku da genişlemeye başlar.

İrlanda gibi küçük sayılabilecek bir ülkede sadece üç yılda düzinelerce alg türü keşfedip sınıflandırdık. Dünyanın dört bir yanında henüz tanımlanmamış daha kaç alg türü vardır kim bilir.

Kim bilir?

Gidip görebilirse bizim William bilir.

Çalıştığı bilim kurumlarının desteğini alan William, dünyayı gezer ve gittiği her yerden alg örnekleri toplar.

Dünya kazan, William kepçe.

Küçükken, doğduğu kasabadan ayrılp dünyayı görmek isteyen William'ın hayali de gerçekleşmiş, ne güzel.

Gezilerinde topladığı verileri, bilim dünyasının hizmetine sunan kitaplar yazar. İncelediği alglerin özelliklerini daha iyi aktarabilmek amacıyla yaptığı çizimlerin kitaba basılması için de gereken çalışmaları yapar.

Evet. Ressam değilim ancak fena olmadı. İçindeki resimler sayesinde, kitabı okuyan herkes algleri tanıyabilecek.

Yalnızca bilim insanı değilmiş, sanatkâr yönü de güçlü biriymiş demek ki.

Öyle anlaşılıyor.

Günümüzde canlıların sınıflandırıldığı listeleri

incelediğimizde Harveyis, Herveyanas, Harveyellas gibi sözcüklerle başlayan çok sayıda alg türü görürüz. İşte bu alg türlerinin hepsi onun tarafından keşfedilmiştir. Profesör William Henry Harvey, algoloji yani alg biliminin kurucularından biri olarak kabul edilir.

Bize de bu çok yönlü bilim insanına...

... teşekkür etmek düşer.

